

Naturvårdsverket, 106 48 STOCKHOLM

Länsstyrelsen i Gotlands län, 621 85 VISBY

Region Gotland, 621 81 VISBY

Skogsstyrelsen, distrikt Gotland, Box 1417, 621 25 VISBY

Högskolan på Gotland, 621 67 VISBY

Bevara naturen på norra Gotland!

Undertecknade föreningar föreslår att Naturvårdsverket, Länsstyrelsen Gotland, Region Gotland, och Skogsstyrelsen Gotland gemensamt agerar för ökat skydd av de unika natur- och kulturvärden som finns på norra Gotland. Vi vill också väcka tanken på att nominera området som Biosfärområde, vilket skulle öka möjligheterna att stödja en utveckling och samverkan mellan besöksnäringen, de areella näringarna, forskningen, naturskyddet och kulturvården i området.

De områden på norra Gotland som vi berör i denna skrivelse är huvudsakligen markerna norr om Fårösundsvägen och öster om Kappelshamnsviken, de sydöstra delarna av Fårö (Lansa och Marpes) samt angränsande havsområden, undantaget de områden som berörs av kalktäkt och kalkindustri. Exakta avgränsningar får avgöras senare i samband med de beslutsprocesser som ärendet kräver.

Områdena kring Bäste träsk på norra Gotland har varit på förslag som nationalpark. Utan tveivel har dessa områden så höga naturvärden att kriterierna för nationalpark med råge är uppfyllda. Flera av de naturtyper som finns inom området är unika, även sett ur ett globalt perspektiv. Sverige har ett speciellt ansvar att skydda kalkhällmarker, alvarmarker och andra prioriterade naturtyper enligt EU:s habitatdirektiv. Nationalparksplanerna har dock stoppats upp i och med att kalkindustrin getts nya tillstånd att utvidga sina brytningsområden i och invid de tilltänkta områdena för nationalpark.

Vi menar att arbetet för att bevara den unika naturen nu måste få ny kraft, men med lite annan inriktning. Om man undantar kalkindustrins exploateringsområden, finns relativt stora arealer med extremt höga naturvärden kvar, som behöver ges ett bestående skydd.

Det finns redan ett kunskapsunderlag för området, ”*Kunskapsunderlag för planer över framtida markanvändning på norra Gotland*”, (Länsstyrelsen 2006, dnr 100-609-06) där Länsstyrelsen Gotland, SGU, Naturvårdsverket och dåvarande Gotlands kommun gemensamt sammanställt ett gediget bakgrundsmaterial. Dessutom har det tagits fram mycket bakgrundsmaterial som dokumenterar höga naturvärden i tillståndsprocesserna för kalkbrytning.

Vi bifogar med denna skrivelse några sammanställningar över arter som finns i det aktuella området som ytterligare visar de höga naturvärdena och behovet av långsiktigt bevarande.

Vi ser gärna att det arrangeras ett möte för att diskutera möjligheterna och för att närmare presentera våra idéer. Vi kommer även att vara behjälpliga i det arbete som förestår för att vi gemensamt ska kunna förverkliga planerna.

Naturresevat och Natura 2000-områden

I dag finns redan flera naturresevat och Natura 2000-områden inom det aktuella området, exempelvis Hoburgsmyr, Horsan, Bäste träsk, Brättings haid, Marpes (på Fårö) och Mølner myr (under bildande).

Nationalpark

Vi föreslår att arbetet för att skapa en nationalpark intensifieras. Området föreslås omfatta Bäste Träsk-området, Trälge (området längst i nordost som försvarsmakten äger), kustområdet från Bläse till Strå och havet utanför detta kustområde, Hau träsk samt området väster om Bäste träsk (inklusive alla småsjöarna och Svarvnäset), Mølner myr och Brättings haid. Ett nationalparkscentrum med naturum kan förslagsvis inrättas vid Ar.

I detta sammanhang **vill vi särskilt lyfta Trälgeområdet, som har mycket stora naturvärden som hittills inte uppmärksammats** på det sätt de förtjänar. Eftersom försvaret signalerat att de avser att frånträda Trälgeområdet, är det mycket viktigt att nu gripa tillfället och se till så att marken kvarstår i statens ägo för att kunna innefattas i nationalparken.

Biosfärområde

Ett Biosfärområde har tre huvudsyften: bevara biologisk och kulturell mångfald, utveckla samhället på ett långsiktigt hållbart sätt och stödja demonstrationsprojekt, forskning och miljöövervakning.

Eftersom stora delar av berörda områden är präglade av extensivt bete (framför allt får, men även nöt) och naturvärdena är beroende av fortsatt beteshävd, måste betesförutsättningar finnas och ges möjlighet till utveckling. Fleringedalen har betydande kulturhistoriska värden som är beroende av ett fortsatt levande jordbruk i området. Även Lansa och Marpes på Fårösidan är till stora delar ett kulturlandskap, präglat av extensivt färbete.

Vi föreslår därför att man verkar för att förankra tanken på Biosfärområde, så att sedan Regeringen kan ansöka hos UNESCO om att hela det berörda området ges officiell status som Biosfärområde.

Genom att bilda ett Biosfärområde som inrymmer en nationalpark och en rad betydande naturresevat och Natura 2000-områden ges naturen ett starkt skydd samtidigt som färnäringen och besöksnäringen får möjlighet till hållbar utveckling. Forskningsstationen vid Ar skulle kunna bli centrum för demonstrationsprojekt, forskning och miljöövervakning. Högskolan på Gotland kan på så sätt ges en viktig roll i utvecklingen av området. Detta ger Gotland ett besöksområde av yppersta klass samtidigt som det skapar nya arbetstillfällen, vilket är i linje med statens och regionens arbete för landsbygdsutveckling.

Naturskyddsföreningen Gotland
Gotlands Botaniska Förening
Gotlands Ornitologiska Förening
Gotlands Entomologiska Förening
Föreningen Bevara Ojnarekogen

Anncatrin Hjernquist, ordförande
Jörgen Petersson, ordförande
Måns Hjernquist, ordförande
Mats Björck, ordförande
Olov Söderdahl, ordförande

Enligt uppdrag

Anders Lekander

Kontaktväg: Naturskyddsföreningen Gotland
c/o Anders Lekander, Lummelundsväg 24, 621 41 VISBY
anders.lekander@gotlandskaninen.se

Bilaga

Några exempel på arter som finns inom det berörda området och som indikerar höga naturvärden

Förteckningarna gör inga anspråk på att vara kompletta på något sätt.

Växter (**fetstilta** med i EU:s Art- och Habitatdirektiv):

Grådådra VU	Riddarsporre NT	Timjansnyltrot NT
Kärnnycklar EN	Klasefibbla NT	Luddvedel EN
Salepsrot NT	Småtörel VU	Gaffelfibbla EN
Tovsippa NT	Ask VU	Toppjungfrulin VU
Kalknarv VU	Gotlandssolvända NT	Källnate VU
Paddfot NT	Kalkdån EN	Gråfingerört EN
Plattsäv NT	Mjukdån NT	Nipsippa NT
Låsbräken NT	Knärot NT	Åkerranunkel VU
Strävlost NT	Luktsporre NT	Kalkkrassing NT
Skugglost VU	Bolmört NT	Fagerrönn VU
Ängsstarr NT	Bergjohannesört NT	Backklöver NT
Loppstarr VU	Svärdkrissla VU	Grenigt kungsljus VU
Flockarun VU	Sommarfibbla NT	Brun ögontröst NT
Röd skogslilja VU	Hjärtstilla VU	Smalruta VU
Raggarv EN	Gulyxne VU	Sandviol NT
Östkustarv NT	Korskovall NT	Saffransmaskros NT
Honungsblomster VU	Korndådra EN	Kalkmaskros NT
Lungrot NT	Pipstakra EN	
Ryl EN	Alpnycklar VU	

Djur, mossor, lavar, svampar:

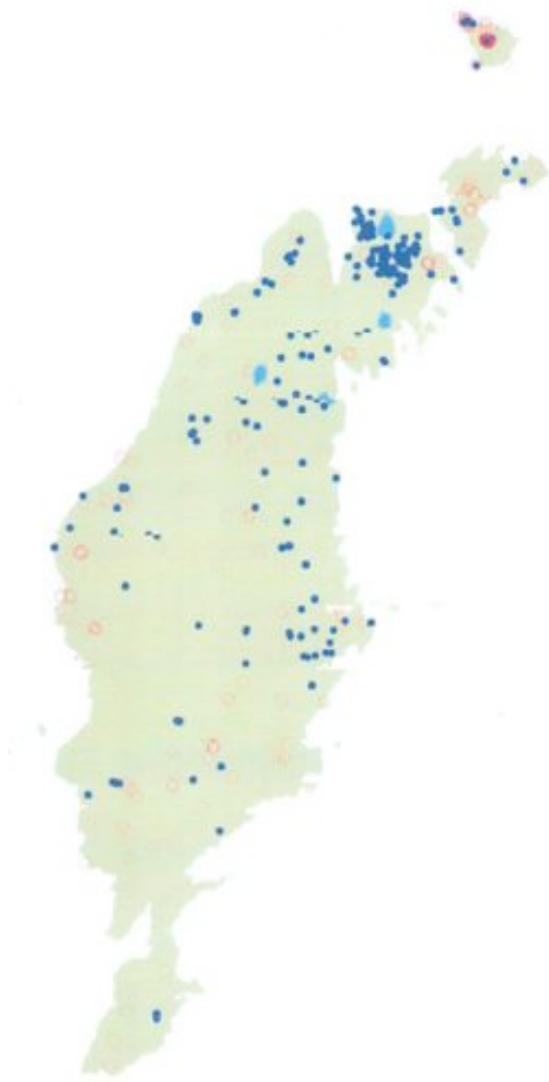
Hasselsnok VU	Falsk guldskevillav VU
Gotlandssnok NT	Liten kalkkollav NT
Silversmygare NT	Liten kraterlav NT
Väpplingblåvinge NT	
Ängsnätfjäril NT	Cortinarius haasii - EN
Mindre blåvinge NT	Sträv jordstjärna EN
Kalkkärrsgrynsnäcka NT	Svartnande fingersvamp EN
Prydnadsbock NT	Denises spindling NT
Sydlig kvistbock NT	Odörspindling NT
Töckenfärgad ögonfläcksbock NT	Lundnopping NT
Hårig dolkstekel VU	Dvärgjordstjärna NT
Stor spindelstekel NT	Gul rotskål NT
	Gul lammticka VU
Nåldvärgmossa NT	Cortinarius violaceosmaculatus VU
Öländsk tegellav EN	Vit taggsvamp VU

Arten öländsk tegellav har bara hittats på ca fem lokaler i Sverige. I ÅGP7 föreslås ”Att alla nya oskyddade lokaler bör skyddas om de sammanfaller med andra höga naturvärden. I annat fall kan avtal tecknas med berörda markägare”.

Följande fågelarter finns inom området (**fetsilta** med i EU:s Art- och Habitatdirektiv):

Vitkindad gås	Ejder NT	Svärta NT	Alfågel NT
Kungsörn NT	Havsörn NT	Brun kärrhök	Ängshök EN
Orre	Trana	Kornknarr NT	Skärfläcka
Storspov VU	Drillsnäppa NT	Roskarl VU	Gråtrut NT
Silltrut NT	Dvärgmå	Småtärna VU	Silvertärna
Pärluggla	Nattskärna NT	Tornseglare NT	Spillkråka
Mindre hackspett NT	Trädlärka	Sånglärka NT	
Halsbandsflugsnappare	Törnskata	Hämpling VU	

Norra Gotlands betydelse för hotade skalbaggar som lever på tall framträder även med all tydlighet i kartan som visar fynd av rödlistade, tallevande skalbaggar. Fyllda blå markörer är fynd gjorda efter 1990. Observera att fynden från inventeringen i samband med de två MKB inte har rapporterats till ArtDatabankens fynddatabaser och finns därmed inte med på kartan.

Rödlistade kärlväxter inom aktuellt område. Markeringar ute i havet rör växter som noterats inom en 5 x 5 km-ruta. Markeringen hamnar då i rutans mitt, men avser naturligtvis att växten finns i närliggande landområde.

